

Justerad Flerårsplan 2024-2026

Kommunens nya ekonomiska förutsättningar

Sammanfattning

Kommunfullmäktige tog beslut 12 juni 2023 om budgeten för åren 2024-2026. Utifrån rådande ekonomiska läge för kommunen och omvärlden i stort, landade resultatmålet för perioden på 1 procent vilket blev det samma för resultatmålet år 2024. Ungefär var sjätte kommun av totalt 290 kommuner kommer budgetera med ett underskott år 2024, och det ekonomiska underskottet för kommuner och regioner prognostiseras att hamna på 28 miljarder.

Det finns flera ekonomiska utmaningar under kommande åren som stigande räntekostnader, en hög inflationstakt och en tillfällig och kraftig ökning av pensionskostnaderna år 2024-2025 till följd av inflationen. Den flerårsplan för åren 2024-2026 som ligger till grund för beslutad budget har tagit hänsyn till ovanstående ökade kostnader. Nu med en prognostiserad utdragen inflation, även om inflationen minskar, ökar både pension- och räntekostnaderna mer än budgeterade kostnader i flerårsplan för åren 2024-2026.

Sveriges Kommuner och regioners (SKR) skatteprognos, som visar på en ökning av skatter och bidrag på 69,2 mkr inklusive ökning av de generella bidragen, ger förutsättningar att redan nu ta höjd för de nya ökade kostnaderna. Att skatteunderlagsprognosen ökar beror till stor del på att Upplands Väsby kommun fortsätter att öka i antal inflyttade personer. Prognosen har redan överskridits i jämförelse med beslutad budget och hamnar på cirka 400 personer fler.

Utifrån den nya ökade skatteunderlagsprognosen på 69,2 mkr för nästkommande år, finns möjligheten till en justeringsbudget för att redan nu ta höjd för ökade pensionskostnader, räntekostnader, ökade volymkostnader till följd av ökad inflyttning samt ytterligare uppkomna kostnader som inte var kända vid beslutad budget. Även utrymme för politiska prioriteringar i form av en buffert för *social hållbarhet och välfärden* finns ifall resultatmålet på 1 procent kvarstår.

Skatteunderlagsutveckling

Kommunen använder sig av SKR:s prognoser när det gäller utvecklingen av skatteunderlaget och förändringar i utjämning och statsbidrag. Den senaste prognosen och som nu ligger till grund för en justerad flerårsbudget presenterades i oktober 2023. SKR:s föregående prognos är den prognos som flerårsplanen byggde på. Den nedåtgående procentuella förändring 2024 motverkas av en fortsatt relativ hög inflyttning och ökningen av generella bidrag till kommunen.

De senaste skatteunderlagsprognoserna

Procentuell förändring	2022	2023	2024	2025	2026
SKR, aktuell	5,6	4,7	3,3	5,0	4,3
SKR, föregående	5,4	3,8	4,6	4,4	4,0
Regeringen, sep	5,7	4,6	3,3	4,2	5,0
ESV, sep	5,8	4,8	3,8	4,2	4,3

Tab. 1 Skatteunderlagsprognoser, SKR oktber2023.

Det är uppenbart att år 2025 kommer bli kärv för kommunsektorn utifrån en prognostiserad minskning från 4,7 procent år 2024 till 3,3 procent år 2025. Det får även en stor inverkan på Upplands Väsby kommuns skatteunderlagsprognos för 2025, se tabellen nedan.

Skatteintäkter, utjämning och bidrag

Skatteintäkterna baseras på en utdebitering om 19,42 kr. Utifrån SKR:s prognos och kommunens egen bedömning av befolkningsutveckling beräknas skatteintäkter och statsbidrag öka med 6,1 procent år 2024, 2,4 procent år 2025 och 4,3 procent år 2026.

	Budget	Plan	Plan
Mkr /År	2024	2025	2026
Skatteintäkter	2 559,9	2 748,6	2 922,4
Inkomstutjämning	456,0	421,5	407,5
Kostnadsutjämning	129,2	92,0	97,4
Regleringsbidrag/-avgift	153,6	120,1	105,1
LSS-utjämning	-1,1	-1,1	-1,1
Avräkning	1,5	0,0	0,0
Fastighetsavgift	79,7	79,7	79,7
Summa	3 378,9	3 460,8	3 611
Årlig förändring	194,8	81,9	150,2
i %	6,1 %	2,4 %	4,3 %

Tab. 2 Skatteintäkter budget och prognos.

Resultatbudget 2024–2026

Utifrån nya förutsättningar det vill säga ökade skatteintäkter och bidrag samt ökade kostnader för pensioner, ränta, volymer, politiska prioriteringar samt mindre justeringar för nämnderna, redovisas nedan en justerad resultatbudget för perioden 2024-2026. Tabellen redovisar även den beslutade budgeten för perioden 2024-2026.

Tabell, Resultatbudget 2024–2026, mkr

Mkr	Budget 2024	Budget justerad 2024	Plan 2025	Plan ju- sterad 2025	Plan 2026	Plan ju- sterad 2026
Verksamhetens intäkter	757,8	757,8	767,4	780,5	759,4	809,6
Verksamhetens kostnader	-3 810,4	-3 863,4	-3 926,6	-3 944,7	-4 078,8	-4 089,1
Avskrivningar	-167,1	-167,1	-189,4	-189,4	-218,0	-218,0
Verksamhetens nettokostnad	-3 219,6	-3 272,7	-3 348,6	-3 353,5	-3 537,3	-3 497,5
Skatteintäkter	2 586,7	2 559,9	2 770,9	2 748,6	2 932,4	2 922,4
Utjämning och generellt statsbidrag	723,0	819,0	663,1	712,2	671,2	688,6
Finansiella intäkter	14,0	13,3	15,9	15,9	17,9	17,9
Finansiella kostnader	-70,9	-86,3	-53,5	-95,0	-66,0	-110,7
Delsumma skatteintäkter och finansnetto	3 252,8	3 305,9	3 396,5	3 381,7	3 555,4	3 518,1
Årets resultat	33,2	33,2	47,9	28,2	18,1	20,6

Resultat i % av skatter	1,0 %	1,0 %	1,4 %	0,8 %	0,5 %	0,6 %
Genomsnittligt resultat för tre år:	1,0 %	0,8 %	0,3 %	0,2 %	0,5 %	0,5 %
Resultatmål 2,5%	82,7	84,5	85,9	86,5	90,1	90,3
Skillnad	-49,6	-51,2	-37,9	-58,3	-72,0	-69,6
Skattesats	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4	19,4

Tab. 3 Resultatbudget 2024–2026, mkr

Balansbudget 2024–2026

Balansbudgeteten visar kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt, det vill säga vilka tillgångar som finns samt hur dessa är finansierade, vilket redovisas på skuldsidan. Utifrån nya förutsättningar gällande investeringar och upplåning har balansräkningen justerats för perioden 2024–2026.

För perioden 2024–2026 planeras investeringar utifrån nya objekt som ej var med i beslutet i juni på sammanlagt 3 366 mkr. Dessa investeringskostnader fördelas utifrån en genomförandegrad på 75 procent för vissa investeringar och 100 procent för andra, vilket innebär 2 726 mkr respektive 640 mkr. Utifrån nya givna förutsättningar i resultat- och investeringsbudget har balansbudgeteten upprättats för planperioden med både beslutad balansbudget och med en justerad.

Mkr	Budget 2024	Budget justerad 2024	Plan 2025	Plan justerad 2025	Plan 2026	Plan justerad 2026
Anläggningstillgångar	4 328	4 929	4 728	5 554	5 204	6 068
Omsättningstillgångar	367	442	300	375	762	836
varav kassa	0	0	0	0	0	0
Summa tillgångar	4 695	5 371	5 028	5 929	5 965	6 905
Eget kapital	2 041	2 252	2 035	2 207	2 550	2 661
Avsättningar för pensioner	487	539	500	558	508	559
Övriga avsättningar	67	65	69	67	71	69
Långfristiga skulder	1920	2 372	2 326	3 042	2 287	3 102
varav bankskuld	1 600	2 282	1 900	2 807	1 900	2 846
Kortfristiga skulder	180	143	98	55	550	512
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	4 695	5 371	5 028	5 929	5 965	6 905
Inkl ansvarsförbindelser*	27 %	27 %	25 %	24 %	30 %	28 %
Exkl ansvarsförbindelser	43 %	42 %	40 %	37 %	43 %	39 %
*Ansvarsförbindelser, mkr	793	810	760	776	735	731

Tab. 4 Balansbudget samt justerad balansbudget 2024–2026, per 31 december respektive år

Nämndernas kommunersättningar

För att redan på ett tidigt stadium ta med kända kostnader för några nämnder och hänsyn taget till de politiska prioriteringarna, ökar kommunersättningen med 23,75 mkr. I den ökade kommunersättningen ryms medel för detaljplan Västra Eds allé med 3 mkr för år 2026 minska med -1 mkr, Attunda med 1,35 mkr för att sedan öka med 0,67 mkr både år 2025-2026, 4 fältarbetare med 3,2 mkr samt politiska prioriteringar för social hållbarhet med 16,2 mkr. Även en framflyttad driftskostnad för KFN på -10 mkr år 2025 utifrån att investeringarna för badhuset och specialhall för gymnastik skjuts fram ett år.

Tabell. Kommunersättning per nämnd, mkr

Nämnd/utskott	Budget 2024	Justerad budget 2024	Budget 2025	Justerad budget 2025	Budget 2026	Justerad budget 2026
Kommunstyrelsen	238,1	257,5	254,9	264,6	251,9	255,6
- avkastningskrav fastighet	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Teknik- o fastighetsutskottet	144,4	147,4	158,4	161,5	164,9	167,1
- avkastningskrav fastighet o VA						
Överförmyndarnämnden	4,3	4,3	4,3	4,3	4,4	4,4
Attunda Räddningstjänst	34,0	35,3	34,6	36,7	35,2	38
Revision	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2
Utbildningsnämnden	1 465,0	1 465	1 512,9	1 512,9	1 589,9	1 589,9
Socialnämnden	218,1	218,1	222,0	5222	226,0	226
Omsorgsnämnden	814,6	814,6	869,9	869,9	917,7	917,7
Familjerättsnämnden	4,4	4,4	4,1	4,1	4,1	4,1
Kultur- och fritidsnämnden	173,7	173,7	193,9	183,9	213,9	213,8
Bygg- och miljönämnden	21,1	21,1	21,4	21,4	21,8	21,8
Summa	3 117,8	3 141,5	3 276,7	3 281,6	3 430,3	3 438,8
Summa exkl avkastn.krav	3 119,6	3 143,3	3 278,5	3 283,4	3 432,1	3 440,6

Tab. 5 Kommunersättning per nämnd, (mkr)

Tabell. Årlig förändring med nya förutsättningar, mkr

Nämnd/utskott	Förändring 2024	Förändring 2025	Förändring 2026
Kommunstyrelsen	19,4	9,7	3,7
- avkastningskrav fastighet			
Teknik- o fastighetsutskottet	3	0	-1

- avkastningskrav fast. o VA			
Överförmyndarnämnden			
Attunda Räddningstjänst	1,35	2,1	2,6
Revision			
Utbildningsnämnden			
Socialnämnden			
Omsorgsnämnden			
Familjerättsnämnden			
Kultur- och fritidsnämnden		-10	
Bygg- och miljönämnden			
Summa	23,75	1,8	5,3
Förändring i %	0,76 %	0,05 %	0,15 %

Tab. 6 Årlig förändring med nya förutsättningar, (mkr)

Centrala poster

Den nya flerårsplanen 2024-2026 har tagit hänsyn till ökade centrala poster. Som tidigare nämnts ökar pensionskostnaderna under perioden. För år 2024 ökar pensionskostnaderna med 17 mkr, år 2025 med 22,1 mkr och för 2026 med 2,3 mkr. Om inte inflationen går ner enligt prognosen, kommer pensionskostnaderna att öka ytterligare. Med ökad investering, ökar även räntekostnaderna utifrån ökad upplåningen. Räntekostnaderna är en central post som i den justerade flerårsplanen har reviderats och hamnar för år 2024 på 11,7 mkr, för år 2025 på 33,6 mkr och för 2026 på 45,5 mkr, allt i jämförelse med beslutad flerårsplan. När befolkningen ökar bör även hänsyn tas till ökade volymkostnader. Detta har nu beaktats och en volympott på 16 mkr för år 2024 har tillförts i den justerade flerårsplanen.

Investeringar

Investeringskostnaderna har förändrats i jämförelse med beslutat budget av kommunfullmäktige.

Det är i dagsläget ett bekymmersamt läge på byggmarknaden med högre prisläge på både material och entreprenörskostnader. Även kostnader för projektering och byggherrekostnader ökar. På förvaltningssidan kan vi se ökade kostnader för drift- och skötsel och försörjningsmedia, om än inte i samma omfattning.

Följande 3 projekt har stora öknings i totalkostnadsprognoser jämfört med budget och behöver beslut om utökad totalram, alternativt beslut om att avbryta projekten. Det sistnämnda medför betydande konsekvenser för verksamheterna, se detaljer under respektive projekts rubrik.

Grimstaskolans kök och matsal

- Ny totalprognos 68,4 mkr vilket är en ökning med 8,6 mkr jämfört med FÅP 2024-2026
- Ny sluttid årsskiftet 2024/2025

Smedgårdsskolan

- Ny totalprognos 300 mkr vilket är en ökning med 75 mkr i jämförelse med FÅP 2024-2026

- Sluttid enligt plan

Virahallen

- Ny totalprognos 89 mkr vilket är en ökning med 24 mkr i jämförelse med FÅP 2024-2026
- Sluttid enligt plan

Investeringsprojektet simhallen har i dagsläget inte några förändrade investeringskostnader. Däremot kommer investeringskostnaderna att fördelas över 2 år, där 210 mkr flyttas från 2024 till 2025. I den beslutade budgeten låg alla kostnader på år 2024.

Kultur och fritidsnämndens beslutade investeringsbudget har justerats för perioden 2024-2026 med 4,3 mkr. Även har vissa investeringsprojekt flyttas mellan åren vilket innebär att för 2024 minskar investeringsbehovet med 8 mkr för att öka 2026 med samma belopp. Ökade budgetbehovet ligger för år 2025.

Även en kommande investeringspost för strategiska fastighetsförvärv på 650 mkr har lagts till i budgeten för nästkommande år.

Justerade investeringar per nämnd och utskott

Nämnd, mkr	2024	2025	2026	Summa 2024–2026
Teknik- och fastighetsutskottet	782,7	917,2	860,6	2 560,5
Bygg- och miljönämnden	0,0	0,0	0,2	0,2
Kommunstyrelsen	16,5	16,5	16,5	49,5
Familjerättsnämnden	0,1	0,1	0,1	0,3
Utbildningsnämnden	6,0	3,6	11,9	21,5
Omsorgsnämnden	15,3	5,2	3,2	23,7
Kultur- och fritidsnämnden	17,8	24,4	32,9	75,1
Summa	838,4	967	925,4	2 730,8

Väsby entré

Arbetet ska fortsätta med Väsby entré men med vissa justeringar. Kostnaderna ska minskas med 600 mkr jämfört med den kalkyl som presenterades för kommunstyrelsens planutskott i april, där ibland ska kostnaderna för bussterminalen minskas samtidigt som framtida resebehov tillgodoses. Bland annat ska även en annan hantering av Väsbyån ses över.

Ytterligare kompletterade uppdrag är en lägre hushöjd för husen som möter stjärnhusen än vad byggrätten medger, en effektiv och samordnad parkeringslösning åstadkoms, alternativa infartslösningar utreds, mindre kostsam men likväl god gestaltning ersätter Zaha Hadids visionsbilder, intäktskällor i form av exploateringsbidrag från intilliggande fastighetsägare säkras genom prioritering och fastställande av de pågående planarbetena samt ytterligare möjliga intäktskällor eftersöks.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att bereda och lägga fram ett ärende, till Kommunfullmäktige under andra kvartalet 2024, om antagande av detaljplan för Östra Runby med Väsby stationsområde. Detaljplanen ska i huvudsak utgå ifrån det förslag som varit ute på granskning med hänsyn ska tas till de synpunkter som inkommit i granskningsyttranden från länsstyrelsen och Trafikverket.

Lånetak

Den beslutade lånetaket av KF i juni måste höjas ifall nytt beslut tas om ökad investeringsram. Det innebär att lånetaket måste höjas både för kommunen och koncernen, där Väsbyhem ingår.

För kommande tre år skulle följande gälla för lånetak kommunen och för koncernen för att täcka kommande investeringar:

År	2024	2025	2026
Kommunen	2 300 mnkr	2 850 mnkr	2 850 mnkr
Koncernen	5 500 mnkr	6 300 mnkr	7 000 mnkr